

2. Динаміка самооцінки матеріального становища родини після російського вторгнення: лютий 2022 року - травень 2023 року. (4 липня, 2023). Київській Міжнародний Інститут Соціології. <https://kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1256&page=1>

3. Трекер економіки України під час війни. (1 березня, 2024) Центр економічної стратегії. <https://ces.org.ua/tracker-economy-during-the-war/>

4. Міграція та соціально-політичні настрої під час повномасштабної війни росії проти України. (Жовтень, 2022). Градус. https://gradus.app/documents/317/Gradus_EU_wave_12_UA.pdf

5. Український бізнес під час війни: аналітика та перспективи у 2024 році. (Жовтень, 2023). FinStream. <https://finstream.ua/ukrayinskyj-biznes-pid-chas-vijny-analytika/>

6. Видатки бюджету України. Мінфін. (1 березня, 2024). <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/expense/>

*Ліана Чернобай,
Маліброда Святослав*
Національний університет «Львівська політехніка»

МІГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ

Повномасштабне вторгнення росії в Україну спричинило найбільшу вимушену міграцію в Європі з часів Другої світової війни. Третина населення України була переміщена. Через два роки від початку конфлікту десять мільйонів українців не можуть повернутися до свого дому. Майже чотири мільйони населення залишаються внутрішньо переміщеними особами в Україні, а понад шість мільйонів біженців знайшли притулок за кордоном, в Європі та інших країнах світу. Масова міграція, спричинена війною, полягає у виїзді великої кількості населення з України до найближчої безпечної країни; вона стала особливо очевидною в останні місяці, коли рух біженців з країн, які безпосередньо межують з Україною, розширився далі на захід, головним чином до Німеччини, а також до Канади, де є потужна українська діаспора. Багато українців підтримують зв'язок із домом шляхом короткочасних відвідувань, враховуючи існуючі моделі сезонної трудової міграції. Мільйони біженців повернулися на батьківщину, але не завжди в райони, звідки вони виїхали.

Сьогодні в Європі перебувають близько 6 мільйонів українських біженців. Розподіл біженців за останній рік суттєво змінився. Якщо навесні 2023 року Польща все ще була країною з найбільшою кількістю вимушено переміщених осіб, то зараз Німеччина є провідною країною. За офіційною статистикою, в Німеччині проживає близько 1,1 мільйона українських біженців. Кардинально змінилася ситуація з біженцями і в Польщі. Із понад 1,6 мільйона біженців, яким Польща надала тимчасовий захист, там залишилися лише 960 тисяч. Причин масового виїзду українців із Польщі декілька – найчастіше до Німеччини, меншою мірою до інших країн Західної Європи. Недавні соціологічні

дослідження показують, що основними рушійними силами вторинної міграції до Німеччини є вищі заробітки та краще соціальне забезпечення – майже половина мігрантів повідомляють, що їх заохочують переїхати далі на захід рекомендації друзів або родичів [1].

За кількістю біженців на душу населення Естонія лідирує в рейтингу ЄС, де на 1000 жителів припадає близько 37 українських осіб, які отримали тимчасовий захист. Лише дві європейські країни, що не входять в ЄС, мають більшу частку українських біженців у своєму населенні – Молдова (5% населення), Чорногорія (10% населення). Серед західноєвропейських країн, найбільша відносна кількість українських біженців в Ірландії. З населенням в п'ять мільйонів осіб, кількість українців вже перевершила 100 000 мігрантів і продовжує зростати. Уряд Ірландії протидіє збільшенню кількості біженців, адже ситуація посилює довготривалу кризу на ринку житла. Проте, важливо зазначити, що у випадку з Ірландією, Німеччиною та Австрією, криза українських біженців є лише частиною проблеми, адже масовий приїзд українців відбувається одночасно з прибуттям до цих країн рекордної кількості шукачів притулку з неєвропейських країн, таких як Сирія, Афганістан, Судан і Венесуела [1].

Значна кількість українських біженців знаходять притулок за кордоном. Понад 400 тисяч українців мігрували до Канади та США з лютого 2022 року. Обидві ці країни запровадили спеціальні візові режими для українських біженців. Ті, хто бажає залишитися в Канаді, можуть отримати допуск через канадсько-українську програму дозволу на надзвичайні поїздки (CUAET), за допомогою якої вони можуть отримати дозвіл на роботу та навчання. Як результат, канадська влада зареєструвала близько 1,2 мільйона заявок і майже дві третини вже погоджено. Проте тих, хто скористався дозволом на в'їзд, значно менше, і за останніми даними, за програмою CUAET до Канади в'їхало трохи більше 210 тисяч осіб. США надали або тимчасовий захищений статус, або (для тих, хто прибув після 1 квітня 2022 року) спеціальну гуманітарну візу, надану в рамках програми «Єднаймося заради України» (U4U) більшості із 270 000 прибулих українців. Основним принципом цього типу візи, яка надається на два роки, є гарантія осіб або сімей, які вже легально проживають у США. Родичі, друзі заявників або волонтери з широкої громадськості можуть взяти на себе цю роль спонсора. Відносно високий інтерес українців до екстреного переїзду до Канади та США можна пояснити, зокрема, їхньою глибокою та багатою міграційною історією. Починаючи з дев'ятнадцятого століття, в обох країнах Північної Америки існує потужна українська діаспора.

Отже, ситуація вимагає високого рівня співпраці між приймаючими країнами та Україною для розробки та впровадження відповідних заходів. Політика інтеграції, як правило, є сферою діяльності приймаючих країн, і міжнародне співробітництво тут має тенденцію приймати форму обміну передовою практикою, а не розробки спільних заходів із країною походження. Це передбачає встановлення каналів співпраці та відносин, яких наразі немає. Проте Україна продемонструвала високий рівень готовності до співпраці та має особистий інтерес у тому, щоб якомога більше переміщених українців хотіли

повернутися після закінчення війни. Крім того, численні платформи для тісної багатосторонньої співпраці в контексті війни росії проти України вже діють, а інші створюються. Іншим викликом є збереження громадської підтримки таких заходів. Інтеграційна підтримка мігрантів і біженців зазвичай пропонується на підставі сприяння довгостроковій соціальній єдності, і очікується, що такі інвестиції окупляться за рахунок податків. Ці міркування, однак, менш актуальні у випадку українців, які вирішать повернутися [2]. Також, подвійний підхід, ймовірно, призведе до додаткових витрат, окрім тих, які пов'язані з регулярним утриманням інтеграційної діяльності та заходів, спрямованих на інших мігрантів і біженців. Однак такі інвестиції в українських біженців слід розглядати та розглядати як важливу частину підтримки відновлення України. Враховуючи очікувану високу вартість реконструкції та очікувану потребу в робочій силі, країни ОЕСР, які взяли на себе зобов'язання підтримувати відновлення України, можуть почати робити це через інвестиції в людський капітал в українських біженців вже сьогодні.

Перелік використаних джерел:

1. Ukrainian refugee crisis: the current situation. OCHA. 2024. URL: <https://reliefweb.int/report/ukraine/ukrainian-refugee-crisis-current-situation-enc>
2. Working towards dual intent integration of Ukrainian refugees. OECD. 2023. URL: <https://www.oecd.org/ukraine-hub/policy-responses/working-towards-dual-intent-integration-of-ukrainian-refugees-6b4c16f7/>

Юрій Чопик

Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль

ОСНОВНІ ЗОВНІШНІ АКТОРИ У ПОВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ

Процеси відбудови можна краще зрозуміти через розподіл ролей серед різних зовнішніх акторів, залучених у них. Суб'єктами відновлення під час війни та повоєнної відбудови в Україні може бути цілий ряд таких акторів.

- *Неурядові організації (НУО)*. Дослідники відзначають, що НУО, завдяки своїй специфічній природі та спроможності, роблять важливий внесок у гуманітарну допомогу населенню та повоєнну відбудову. Неурядові організації різних розмірів та напрямів вже давно працюють в Україні, будучи важливими гравцями для відбудови під час війни в Україні, та видаючи кошти на безпосередню відбудову житла, розвиток бізнесу, та гуманітарне розмінування. Водночас, є чимало критиків, які підкреслюють, що у багатьох випадках, НУО перестають фокусуватись на потребах постраждалого населення і натомість борються за фінансування і власне виживання у сфері [2]. Це проблема, яку потрібно брати до уваги при дослідженні ролі НУО у світі.

- *Організація Об'єднаних Націй (ООН)*. Незважаючи на статус найбільшої та найавторитетнішої організації у світі, ООН часто критикують за її